

Novela posilní právnú ochranu whistleblowerov

ÚPLATKY

Poslanci schválili posilnenie ochrany pre ohlasovateľov korupcie. Chrániť ich bude aj nový úrad.

Juraj Medvec

juraj.medvec@mafrasllovakia.sk

Koncom januára parlament schválil nové pravidlá o oznamovaní protispoločenskej činnosti, ktoré sa bežne označuje aj ako whistleblowing. Dôvodom je doterajšia prax, ktorá odhalila nízku vedomosť o súčasných možnostiach ochrany oznamovateľov aj praktické nedostatky. Od marca tohto roku preto starú právnú úpravu nahradil nový zákon. „Cieľom je posilniť ochranu tých, ktorí sa odvážia nahlásiť podozrivé konanie vo verejnej či v súkromnej sfére,“ vysvetľuje Veronika Pázmányová, vedúca advokátskej kancelárie Glatzova & Co.

Nový úrad a sankcie

Za hlavný prínos sa označuje zriadenie nového nezávislého úradu, ktorý má prebrať kompetencie súčasných inšpektorátov práce a riešiť oznamovanie protispoločenskej činnosti. „Dôležitejšie ako zriadenie nového úradu je jeho obsadenie,“ hodnotí Pázmányová. Veľká časť zákona sa preto venuje spôsobu výberu predsedu úradu. Ten bude volený parlamentom. Pred tým, ako vláda navrhne parlamentu kandidátov, prebehne podľa zákona verejné vypočutie pred komisiou. V samotnej komisii pritom budú mať svojho zástupcu prezident, vláda, verejný ochranca práv, rada pre štátnu službu a tretí sektor. Konečné rozhodnutie týkajúce sa kandidátov zostane na vláde. Zriadenie nového úradu má podľa predpokladov trvať okolo šesť mesiacov.

Praktickou zmenou ohľadne kontroly dodržiavania zákona je zavedenie novej pokuty do dvetisíc eur. Tú môže dostať zamestnávateľ, ak urobí voči chránenému zamestnancovi nepriaznivý

Oznamovateľov korupcie a inej protispoločenskej činnosti bude po novom chrániť nový úrad.

SNÍMKA: DREAMSTIME

krok bez predchádzajúceho súhlasu úradu. Pokutu môže dostať aj ten zamestnanec, ktorí poruší svoju zákonnú povinnosť tajiť identitu oznamovateľa korupcie.

Koniec anonymov

Jednou z novinek zákona je aj rozšírenie protispoločenskej činnosti, na oznamovanie ktorej sa zákon vzťahuje. Podľa nového zákona môže oznamovateľ nahlásiť trestný čin bez ohľadu na to, či sa ho dopustila fyzická alebo právnická osoba. Rozšírenie sa dotklo aj ohlasovania priestupkov a iných správnych previnení, keď sa znížila minimálna výška pokuty potrebná na uplatnenie zákonnej ochrany z 50-tisíc eur na 30-tisíc eur.

„Napriek týmto zjednodušeniam oznamovateľ stále musí pomerne náročne skúmať, či vôbec má podľa zákona možnosť o ochranu požiadať, keďže zákon sa nevzťahuje na oznamovanie akejkoľvek trestnej činnosti, ale iba tej, ktorú zákonodarcu považuje za závažnú,“ pripomína Pázmányová. „Nový zákon už

nepočíta s možnosťou podávania a preverovania anonymných oznámení,“ vysvetľuje Miroslav Ondáš, právnik advokátskej kancelárie Glatzova & Co. „Táto povinnosť sa odstránila v pripomienkovom konaní, keďže v prípade anonymných oznámení nie je prakticky možné preveriť, či spĺňajú požiadavky zákona, a teda, či a komu na ich základe možno udeliť ochranu,“ dodáva Ondáš. Nepreverovanie anonymných podaní zároveň zodpovedá posledným zmenám postupov polície a prokuratúry. Tie, ak nemajú dôvodné podozrenie, už rovnako anonymné oznámenia preverovať nemusia.

Ochrana oznamovateľov

Zákon rozdeľuje ochranu zamestnanca pred postihom od zamestnávateľa na dve kategórie. O ochranu podľa prvej možno požiadať vopred. O druhú kategóriu ochrany možno požiadať až po tom, ako zamestnávateľ zamestnanca neoprávnene postihne. V prípade, že o to oznamovateľ požiada, preventívnu

ochranu už budú mať nielen blízki oznamovateľa zamestnaní priamo tým istým zamestnávateľom, ale aj ich blízki, ktorých zamestnávajú iné spoločnosti ovládané zamestnávateľom oznamovateľa. Ako veľmi praktické sa javí aj predĺženie lehoty preventívnej ochrany oznamovateľa a jeho blízkych. Tá sa po novom neskončí momentom odsúdenia alebo potrestania páchatela oznámeného trestného činu, ale až o tri roky neskôr.

Pokrok nastal aj vo vzťahu k následnej ochrane oznamovateľa. Úrad môže na základe žiadosti pozastaviť účinnosť výpovede či organizačnej zmeny voči zamestnancovi. Nový zákon zjednodušil podmienky udelenia tejto ochrany a predĺžil jej trvanie na 30 dní. Počas tejto lehoty je pre pokračovanie ochrany potrebné podať návrh na súd. Žiadať o následnú ochranu bude už možné aj v prípade, že oznamovateľ svoje podozrenia najprv zverejní, a teda ich neoznámí podaním u zamestnávateľa, na polícii alebo na prokuratúre. Oznamovateľ musí

preukázať dôvodné podozrenie, že ak by korupciu ohlásil u zamestnávateľa, jeho oznámenie by nebolo riadne prešetrené.

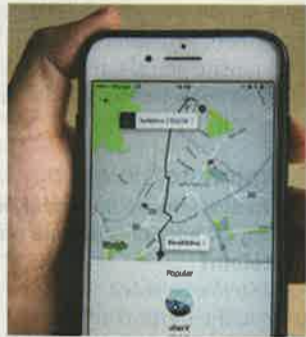
Možná odmena

Nový zákon vychádza z filozofie, že sa oznamovateľovi môže priznať za jeho prínos k odhaleniu korupcie odmena. Tá siaha až do výšky 50-násobku minimálnej mzdy, čo je v súčasnosti 26-tisíc eur. Odmena však nemá byť hlavnou motiváciou pre oznamovateľa. V takom prípade by hrozilo zahltenie oznámeniami s čisto finančnou motiváciou.

Preto o pridelení odmeny rozhoduje novozriadený úrad a oznamovateľ na ňu nemá automatický nárok, ani sa jej nemôže domáhať pred súdom. Aj vo vzťahu k odmene došlo aspoň k čiastočnému zjednodušeniu. Kým doteraz bolo nutné, aby pred podaním žiadosti o odmenu už došlo k odsúdeniu páchatela za oznámený trestný čin, po novom bude stačiť, aby bola podaná obžaloba alebo aby sa vec ukončila iným spôsobom.

Uber u nás má iné pravidlá ako v USA

Bratislava - Uber je na Slovensku stále zakázaný. Minulý rok v marci o tom rozhodla súdy. Podľa odborníkov je zatiaľ návrat Uberu k nám nepravdepodobný. „Súdny dvor Európskej únie potvrdil, že Uber sa má na Slovensku prispôsobiť našej regulácii podnikania v cestnej doprave. Uber to neurobil, a tak ho súd predbežným opatrením zakázal,“ vraví advokát Peter Varga z kancelárie Highgate. Problém, ktorý súdy Uberu u nás vyčítali, bol, že vodiči Uberu na Slovensku podnikali nelegálne. „Ak Uber nebude fungovať v súlade so starou alebo už novou reguláciou, nemá dôvod byť opätovne povolený,“ myslí si Varga. Pri regulácii zdieľania súd uplatňuje každý štát svoj vlastný prístup. Skúsenosti zo Spojených štátov sa preto v iných krajinách dajú použiť iba s ťažkosťami. Reguláciu zdieľanej ekonomiky v zahraničí môžeme uchopiť najmä ako inšpiráciu pri spôsobe, ako prispôsobiť právnú úpravu u nás. „Ak má na základe skúseností zo zahraničia štát pocit, že existujúca regulácia taxisluzieb je nemoderná, treba ju, samozrejme, zmeniť,“ uvádza Varga. Pri úprave nových technológií v zákonoch musia štáty nájsť prijateľnú mieru medzi slobodou podnikania a daňovými záujmami štátu. Dôvodom na zákaz alebo obmedzenie digitálnych platformí nesmie byť to, že používajú mobilnú aplikáciu. Právnicki však upozorňujú aj na opačný extrém. „V právnom štáte by takéto nelegálne podnikanie alebo neplatenie daní nemalo mať imunitu pred sankciami len preto, že sa pritom svojvoľne skloňuje zdieľaná ekonomika,“ uzatvára Varga. (ME)

ILUSTRÁČNÁ SNÍMKA: HN/PETER MAY

HN konferencie

**BEZPEČNOSŤ
NIE JE SAMOZREJMOSŤ**

POD ZÁŠTITOU MINISTERSTVA VNÚTRA SR A MINISTERSTVA ZAHRANIČNÝCH VEČÍ A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ SR

2. APRÍL RADISSON BLU CARLTON HOTEL BRATISLAVA

Odborný garant

Generálni partneri

Partneri

Mediálni partneri